Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 13 februari 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område – Förordning (EG) nr 1215/2012 – Särskilda behörighetsbestämmelser – Artikel 8 led 1 – Flera svarande – ’Tillräckligt nära samband’ mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom ska vara påkallad – Artikel 102 FEUF – Begreppet företag – Moder- och dotterbolag – Överträdelse som begåtts av dotterbolaget – Presumtion om moderbolagets avgörande inflytande – Solidariskt ansvar – Beslut av en nationell konkurrensmyndighet – Skadeståndstalan”

I mål C-393/23,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) genom beslut av den 23 juni 2023, som inkom till domstolen den 28 juni 2023, i målet

Athenian Brewery SA,

Heineken NV

mot

Macedonian Thrace Brewery SA,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden på fjärde avdelningen I. Jarukaitis, tillika tillförordnad ordförande på femte avdelningen, samt domarna D. Gratsias (referent) och E. Regan,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren A. Lamote,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 juni 2024,

* Rättegångsspråk: nederländska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Athenian Brewery SA och Heineken NV, genom R. Dufour och E. Pijnacker Hordijk, advocaten,

– Macedonian Thrace Brewery SA, genom A.J.M.J. de Moncuit de Boiscuillé, avocat, samt J.W. Fanoy, P.A. Fruytier, T.S. Hoyer och M.H.J. van Maanen, advocaten,

– Europeiska kommissionen, genom S. Noë och W. Wils, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 26 september 2024 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 8 led 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan Athenian Brewery SA (nedan kallat AB) och Heineken NV och å andra sidan Macedonian Thrace Brewery SA (nedan kallat MTB) angående en talan om att AB och Heineken ska hållas solidariskt ansvariga för den skada som MTB lidit till följd av en överträdelse av artikel 102 FEUF och artikel 2 i Nomos 3959/2011 prostasia tou eleutherou antagonismou (lag 3959 om skydd för konkurrensen) av den 20 april 2011 (FEK A ’93), som AB gjort sig skyldig till.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 1/2003

3 I artikel 5 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 och 102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1), med rubriken ”Medlemsstaternas konkurrensmyndigheters behörighet”, föreskrivs följande i första meningen:

”Medlemsstaternas konkurrensmyndigheter skall vara behöriga att i enskilda ärenden tillämpa artiklarna [101 och 102 FEUF]. …”

4 Artikel 16 i samma förordning har rubriken ”Enhetlig tillämpning av gemenskapens konkurrensrätt”. I artikel 16.1 föreskrivs följande:

”När nationella domstolar fäller avgöranden om sådana avtal, beslut eller förfaranden enligt artikel [101 eller 102 FEUF] som redan är föremål för ett beslut av [Europeiska] kommissionen får de inte fatta beslut som strider mot det beslut som kommissionen har fattat. De måste också undvika att fatta beslut som skulle strida mot ett beslut som övervägs av kommissionen i förfaranden som den har inlett. I detta syfte får den nationella domstolen bedöma om det är nödvändigt att vilandeförklara saken. Denna skyldighet påverkar inte tillämpningen av de rättigheter och skyldigheter som avses i artikel [267 FEUF].”

5 Enligt artikel 23.2 a i förordning nr 1/2003 får kommissionen genom beslut ålägga företag och företagssammanslutningar böter, om de uppsåtligen eller av oaktsamhet överträder artikel 101 eller 102 FEUF.

Förordning nr 1215/2012

6 Skälen 15, 16 och 21 i förordning nr 1215/2012 har följande lydelse:

”(15) Behörighetsbestämmelserna bör uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Det bör alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till parternas rätt att själva avtala om behörig domstol gör det berättigat att använda något annat kriterium om anknytning. I fråga om juridiska personer måste hemvisten kunna bestämmas på ett objektivt sätt så att de gemensamma reglerna blir överskådliga och behörighetskonflikter kan undvikas.

(16) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsgrunder i de fall där det finns en nära anknytning mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta en korrekt rättskipning. Detta kriterium om nära anknytning bör säkerställa ökad rättssäkerhet och förhindra att svaranden kan stämmas i en domstol i en medlemsstat som han eller hon inte rimligen kunde förutse. …

…

(21) För att rättskipningen ska fungera väl, är det nödvändigt att minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och att se till att oförenliga domar inte meddelas i olika medlemsstater. Det bör finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispendens och mål som har samband med varandra och för att undanröja problem som härrör från nationella skillnader när det gäller att fastställa vid vilken tidpunkt ett mål ska anses vara pågående. Den tidpunkten bör ges en autonom definition i denna förordning.”

7 Artikel 4.1 i förordningen, som ingår i avsnitt 1 i kapitel II i förordningen, med rubriken ”Allmänna bestämmelser”, har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

8 I artikel 5.1 i förordningen, som ingår i samma avsnitt, föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat får väckas vid domstol i en annan medlemsstat endast med stöd av bestämmelserna i avsnitten 2–7 i detta kapitel.”

9 I artikel 8 led 1 i samma förordning, som ingår i avsnitt 2 i kapitel II, med rubriken ”Särskilda behörighetsbestämmelser”, föreskrivs följande:

”Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat kan även väckas i följande fall:

1. Om han eller hon är en av flera svarande, vid domstol där någon av svarandena har hemvist, förutsatt att det finns ett tillräckligt nära samband mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom ska vara påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.

…”

Direktiv 2014/104/EU

10 I artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/104/EU av den 26 november 2014 om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell rätt för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser (EUT L 349, 2014, s. 1), med rubriken ”Verkan av nationella beslut”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att en överträdelse av konkurrensrätten som en nationell konkurrensmyndighet eller en överprövningsdomstol har slagit fast i ett slutligt beslut ska anses vara ett faktum som inte kan vederläggas vid skadeståndstalan som väcks vid deras nationella domstolar enligt artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget eller nationell konkurrensrätt.

2. Medlemsstaterna ska se till att, om ett slutligt beslut som avses i punkt 1 antas i en annan medlemsstat, det slutliga beslutet i enlighet med nationell rätt får ges in till deras nationella domstolar som åtminstone prima facie-bevis för att en överträdelse av konkurrensrätten ägt rum och i förekommande fall får bedömas tillsammans med alla andra bevis som parterna lagt fram.

3. Denna artikel påverkar inte de rättigheter och skyldigheter som avses i artikel 267 [FEUF].”

Det nationella målet och tolkningsfrågorna

11 AB och MTB är bryggerier etablerade i Grekland och verksamma på den grekiska ölmarknaden. AB ingår i Heinekenkoncernen, vars moderbolag Heineken är etablerat i Amsterdam (Nederländerna). Heineken fastställer koncernens strategi och mål. Bolaget bedriver emellertid inte självt någon operativ verksamhet i Grekland. Mellan september 1998 och den 14 september 2014 innehade Heineken indirekt ungefär 98,8 procent av aktierna i AB.

12 Genom beslut av den 19 september 2014 konstaterade Epitropi Antagonismou (konkurrensmyndigheten, Grekland) att AB hade missbrukat sin dominerande ställning på den grekiska ölmarknaden under den period som nämns i föregående punkt och att detta beteende skulle kvalificeras som en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 102 FEUF och artikel 2 i lag 3959 om skydd för konkurrensen. MTB hade begärt att konkurrensmyndigheten även skulle inbegripa Heineken i undersökningen. Myndigheten fann dock i sitt beslut att inget visade att Heineken varit direkt inblandat i de konstaterade överträdelserna och att det utifrån de specifika omständigheterna inte kunde antas att Heineken hade haft ett avgörande inflytande över AB. Myndigheten uttalade sig i det beslutet inte om den motbevisbara presumtionen – vilken erkänns i domstolens praxis – att i det fallet då ett moderbolag direkt eller indirekt äger ett

dotterbolag helt eller nästan helt, och dotterbolaget har överträtt konkurrensreglerna, utövar moderbolaget i praktiken ett avgörande inflytande över dotterbolagets agerande och kan hållas ansvarigt för överträdelsen på samma grund som dotterbolaget (nedan kallad presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar).

13 MTB väckte talan vid Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) och yrkade att AB och Heineken skulle förklaras solidariskt ansvariga för den överträdelse som nämns i punkten ovan och att MTB följaktligen skulle förpliktas att solidariskt ersätta hela den skada som MTB lidit till följd av denna överträdelse. AB och Heineken yrkade bland annat att Rechtbank skulle förklara sig obehörig att pröva talan mot AB. Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam) förklarade sig behörig att pröva talan mot Heineken med stöd av artikel 4.1 i förordning nr 1215/2012, eftersom Heineken har sitt säte i Amsterdam. Den biföll däremot AB:s och Heinekens behörighetsinvändning och förklarade sig sakna behörighet vad gällde talan mot AB, på den grunden att det inte förelåg ett ”tillräckligt nära samband”, i den mening som avses i artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012, mellan talan mot Heineken och talan mot AB för att en gemensam handläggning och dom skulle vara påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelades som en följd av att käromålen prövades i olika rättegångar.

14 Efter överklagande upphävde Gerechtshof Amsterdam (Appellationsdomstolen i Amsterdam, Nederländerna) avvisningsbeslutet från Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam), ogillade AB:s och Heinekens anslutningsyrkande och återförvisade målet till samma domstol för förnyad prövning och avgörande i sak. Överinstansen fann att dessa bolag befann sig i samma faktiska situation och att det inte med tillräcklig säkerhet kunde uteslutas att de utgjorde ett och samma företag.

15 AB och Heineken överklagade till Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol), som är den hänskjutande domstolen.

16 Den hänskjutande domstolen har påpekat att det mål som den har att avgöra skiljer sig från mål C-352/13, CDC Hydrogen Peroxide (dom av den 21 maj 2015, EU:C:2015:335), där EU-domstolen bland annat slog fast att talan mot företag som på olika platser och vid olika tidpunkter har deltagit i en av kommissionen konstaterad enda, fortlöpande överträdelse av det unionsrättsliga förbudet mot konkurrensbegränsande samverkan har ett ”tillräckligt nära samband” för att en gemensam handläggning och dom ska vara påkallad. I förevarande fall har överträdelsen av konkurrensreglerna emellertid inte konstaterats i ett kommissionsbeslut, utan i ett beslut av en nationell konkurrensmyndighet, nämligen den grekiska konkurrensmyndigheten. Det är också utrett att Heineken inte självt bedrev verksamhet på den grekiska ölmarknaden och att MTB:s talan mot Heineken grundade sig enbart på det avgörande inflytande som det påstods utöva över AB:s agerande. I ett fall som det förevarande, där svaranden på ett motiverat sätt bestrider att svaranden utövat ett sådant inflytande, uppkommer frågan huruvida det, i enlighet med det kriterium som domstolen fastställde i domen av den 28 januari 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), och domen av den 16 juni 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449), är möjligt att grunda sig på presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar, i vilket fall den domstol vid vilken talan väckts ska erkänna sin behörighet att pröva målet, såvida inte det berörda moderbolaget utan detaljerad bevisning lyckas bryta denna presumtion.

17 Mot denna bakgrund beslutade Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska domstolen i moderbolagets hemvistort vid bedömningen av sin behörighet enligt artikel 8 led 1 i [förordning nr 1215/2012] med avseende på ett dotterbolag som är etablerat i en annan medlemsstat, och inom ramen för det krav på nära samband som avses i denna bestämmelse, i ett fall som det förevarande grunda sig på den enligt den materiella konkurrensrätten accepterade presumtionen att moderbolaget utövar ett avgörande inflytande över den ekonomiska verksamhet som bedrivs av det dotterbolag som är föremål för tvisten?

2) Om den första frågan ska besvaras jakande, hur ska då det kriterium som anges i [domen av den 28 januari 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), och domen av den 16 juni 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)] tolkas? Vid en tvist om frågan huruvida moderbolaget utövar ett avgörande inflytande över dotterbolagets ekonomiska verksamhet, är det vid fastställandet av behörighet enligt artikel 8 led 1 i [förordning nr 1215/2012] med avseende på det berörda dotterbolaget i så fall tillräckligt att det inte på förhand kan uteslutas att ett sådant avgörande inflytande föreligger?”

Prövning av tolkningsfrågorna

18 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att den – vid en talan om att ett moderbolag och dess dotterbolag ska förpliktas att solidariskt ersätta skada som orsakats till följd av att dotterbolaget har överträtt konkurrensreglerna – hindrar att domstolen i moderbolagets hemvistort, där talan har väckts, fastställer sin internationella behörighet uteslutande på grundval av presumtionen att ett moderbolag, när det direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela aktiekapitalet i ett dotterbolag som har överträtt konkurrensreglerna, utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget.

19 Enligt artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 kan talan väckas mot en person som har hemvist i en medlemsstat om han eller hon är en av flera svarande, vid domstol där någon av svarandena har hemvist, förutsatt att det finns ett ”tillräckligt nära samband” mellan käromålen för att en gemensam handläggning och dom ska vara påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.

20 Det mål som eftersträvas genom behörighetsbestämmelsen i artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 är, enligt skälen 16 och 21 i samma förordning, att underlätta rättskipningen, minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och således undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar (dom av den 7 september 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

21 Denna särskilda behörighetsbestämmelse utgör ett undantag från huvudregeln i artikel 4 i förordningen om att domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga. Den ska därför tolkas restriktivt och får inte ge upphov till en tolkning som går utöver de fall som uttryckligen nämns i denna förordning (dom av den 7 september 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punkt 35 och där angiven rättspraxis).

22 När man tillämpar artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 ska man därför pröva om det finns ett sådant samband mellan olika käromål, som en och samma kärande har väckt mot olika svarande, att en gemensam dom för dessa käromål är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar. För att domarna ska anses vara oförenliga räcker det inte att målen fått olika utgång, utan det krävs därutöver att domarna i denna del avser samma rättsliga och faktiska situation (dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 20 och där angiven rättspraxis).

23 Den regel som föreskrivs i artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 kan emellertid inte tolkas så, att den gör det möjligt för en kärande att väcka talan mot flera svarande endast i syfte att undandra en av dessa svarande från lagföring vid domstol i den stat där han har hemvist och således kringgå denna behörighetsbestämmelse genom att på ett konstlat sätt skapa eller bibehålla förutsättningarna för att tillämpa nämnda bestämmelse (dom av den 7 september 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punkt 43 och där angiven rättspraxis).

24 Slutsatsen att en kärande har väckt talan mot flera svarande enbart i syfte att undandra en av dem från domstolarna i den stat där han har hemvist, är emellertid, såsom EU-domstolen redan har slagit fast, utesluten när det finns ett nära samband mellan käromålen mot var och en av svarandena när de framställs, det vill säga när en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar (se, analogt, dom av den 11 oktober 2007, Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, punkt 54, dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 28, och dom av den 7 september 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punkt 44 och där angiven rättspraxis). Domstolen har av detta dragit slutsatsen att när det finns ett samband mellan käromål i den mening som avses i artikel 6 led 1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1), som motsvarar artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012, vid den tidpunkt då talan väcks, kan den domstol vid vilken talan väckts konstatera ett eventuellt kringgående av den behörighetsbestämmelsen endast när det finns övertygande bevis som gör det möjligt för domstolen att slå fast att käranden på ett konstlat sätt har skapat eller försökt att upprätthålla villkoren för bestämmelsens tillämpning (se, analogt, dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 29).

25 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida det är fråga om en och samma rättsliga och faktiska situation, med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det mål som den har att avgöra, vad gäller käromålen mot de olika svarandena, och att försäkra sig om att de käromål som har framställts mot enbart de medsvarande vars hemvist motiverar att den aktuella domstolens behörighet inte syftar till att på ett konstlat sätt se till att villkoren för tillämpning av artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 är uppfyllda (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 september 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punkterna 42 och 45). EU-domstolen kan emellertid tillhandahålla den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som är användbara vid denna bedömning.

26 Mot denna bakgrund ska det erinras om att domstolen har slagit fast att villkoret att det ska föreligga samma faktiska och rättsliga situation är uppfyllt när flera företag som deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse av unionens konkurrensregler – vilken konstaterats i ett beslut av kommissionen – i egenskap av svarande omfattas av yrkanden som grundar sig på deras deltagande i denna överträdelse, och detta även om svarandena i det nationella målet deltog på

varierande sätt, såväl i geografiskt som tidsmässigt hänseende, i den konkurrensbegränsande samverkan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punkt 21).

27 Som generaladvokaten påpekat i punkt 40 i sitt förslag till avgörande gäller samma konstaterande även i fråga om yrkanden som grundar sig på ett bolags deltagande i en överträdelse av unionens konkurrensregler och som framställs mot detta bolag och dess moderbolag och i samband med vilka det görs gällande att de tillsammans utgör ett och samma företag.

28 Det följer nämligen av fast rättspraxis att unionens konkurrensrätt avser sådan verksamhet som bedrivs av företag, vilket innebär att det, eftersom ansvaret för skada till följd av överträdelser av unionens konkurrensregler har en personlig karaktär, åligger det företag som bryter mot dessa regler att ansvara för den skada som överträdelsen har orsakat (dom av den 14 mars 2019, Skanska Industrial Solutions m.fl., C-724/17, EU:C:2019:204, punkterna 30 och 31 samt där angiven rättspraxis).

29 När det har fastställts att ett bolag och dess dotterbolag ingår i samma ekonomiska enhet och följaktligen utgör ett och samma företag, i den mening som avses i unionens konkurrensregler, är det själva förekomsten av denna ekonomiska enhet som begått överträdelsen som definitivt avgör ansvaret för företagets konkurrensbegränsande agerande för det ena eller det andra bolag som ingår i detta företag. Begreppet företag, och därmed även begreppet ekonomisk enhet, medför i detta avseende automatiskt solidariskt ansvar mellan de enheter som utgör den ekonomiska enheten vid tidpunkten för överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkterna 43 och 44).

30 Den omständigheten att moderbolagets och dotterbolagets solidariska ansvar för överträdelsen av unionens konkurrensregler, såsom i förevarande fall, inte har fastställts i ett slutligt beslut av kommissionen hindrar inte att man tillämpar artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 på sådana ansökningar.

31 Som generaladvokaten påpekat i punkt 56 i sitt förslag till avgörande är det tvärtom just i ett sådant fall som det finns en risk för att oförenliga domar meddelas inom ramen för samma faktiska och rättsliga situation. Såsom framgår av skäl 21 i förordning nr 1215/2012 syftar bestämmelsen i artikel 8 led 1 i denna förordning just till att undvika den risken.

32 Kommissionens slutliga beslut om en överträdelse av unionens konkurrensregler är nämligen, enligt artikel 16.1 i förordning nr 1/2003, bindande för varje domstol i en medlemsstat som prövar samma överträdelse. Även om medlemsstaterna däremot, enligt artikel 9.1 i direktiv 2014/104, är skyldiga att se till att deras nationella domstolar är bundna enbart av sina egna konkurrensmyndigheters slutliga beslut om en sådan överträdelse, när det gäller liknande beslut som fattats av en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat, föreskriver artikel 9.2 endast en skyldighet för medlemsstaterna att se till att sådana beslut kan läggas fram vid de nationella domstolarna som *prima facie*-bevisning för överträdelsen.

33 Denna tolkning av artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 – alltså att den bestämmelsen är tillämplig även när talan väcks både mot ett moderbolag och mot dess dotterbolag med vilket det förstnämnda utgör en ekonomisk enhet och talan grundar sig på att moderbolaget har deltagit i en överträdelse av unionens konkurrensregler – är förenlig med syftet att behörighetsreglerna ska vara förutsebara liksom med rättssäkerhetsprincipen, vilka nämns i skälen 15 och 16 i förordningen.

34 Enligt domstolens praxis kräver rättssäkerhetsprincipen bland annat att de särskilda behörighetsreglerna ska tolkas så, att en normalt informerad svarande rimligtvis kan förutse vid vilka domstolar, utöver domstolarna i dennes hemviststat, som talan kan väckas mot honom eller henne (dom av den 13 juli 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, punkt 25).

35 Så är fallet med ett moderbolag och dess dotterbolag med hemvist i en annan medlemsstat. Mot bakgrund av övervägandena i punkterna 28 och 29 ovan kan nämligen vart och ett av dessa två bolag rimligen förutse att om något av bolagen överträder unionens konkurrensregler, kan talan väckas mot bolaget vid domstol i den medlemsstat där det andra bolaget har hemvist för att pröva yrkanden som grundar sig på denna överträdelse.

36 I förevarande fall vill den hänskjutande domstolen mer specifikt få klarhet i vilken betydelse det får för en eventuell tillämpning av artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 dels att en klagande till stöd för sin talan mot ett bolag som deltagit i en överträdelse av unionens konkurrensregler och mot det bolag som äger hela eller nästan hela aktiekapitalet i det förstnämnda bolaget åberopar presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar, dels att det andra bolaget bestrider att det utövat ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag och att det tillsammans med dotterbolaget bildar en ekonomisk enhet.

37 Det ska i detta hänseende erinras om att i det särskilda fallet att ett moderbolag direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela kapitalet i ett dotterbolag som har överträtt konkurrensreglerna, föreligger det enligt fast rättspraxis en motbevisbar presumtion, nämligen presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar, enligt vilken moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolagets beteende (dom av den 26 oktober 2017, Global Steel Wire m.fl./kommissionen, C-457/16 P och C-459/16 P–C-461/16 P, EU:C:2017:819, punkt 84 och där angiven rättspraxis).

38 Denna presumtion utvecklades inom ramen för de berörda företagens bestridande av kommissionens beslut där de konstaterades ha deltagit i en överträdelse av unionens konkurrensregler och genom vilka de ålades böter med stöd av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Under dessa omständigheter räcker det att kommissionen visar att moderbolaget äger hela eller nästan hela kapitalet i ett dotterbolag för att det ska kunna presumeras att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolagets affärspolicy. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt ansvarigt för betalningen av de böter som ålagts dotterbolaget, förutsatt att moderbolaget, på vilket det ankommer att motbevisa presumtionen, inte kan bevisa att dotterbolaget agerar självständigt på marknaden (dom av den 26 oktober 2017, Global Steel Wire m.fl./kommissionen, C-457/16 P och C-459/16 P–C-461/16 P, EU:C:2017:819, punkt 84 och där angiven rättspraxis).

39 Även om presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar har utvecklats inom ramen för bestridandet av kommissionsbeslut som antagits med stöd av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, kan den dock även vara tillämplig när en fysisk eller juridisk person som påstår sig ha lidit skada till följd av att ett bolag deltagit i en överträdelse av unionens konkurrensregler har väckt talan mot ett annat bolag som äger hela eller nästan hela aktiekapitalet i det förstnämnda bolaget.

40 Domstolen har nämligen slagit fast att begreppet företag, i den mening som avses i unionens konkurrensregler, vilket utgör ett självständigt unionsrättsligt begrepp, inte kan ha olika räckvidd i samband med kommissionens åläggande av böter enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och i samband med en skadeståndstalan för överträdelse av unionens konkurrensregler (dom av den 6 oktober 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punkt 38).

41 Det ska vidare erinras om att det framgår av domstolens praxis att den domstol vid vilken talan väckts, vid sin prövning av om den är internationellt behörig, varken ska bedöma om talan kan tas upp till sakprövning eller om den är välgrundad, utan endast identifiera de anknytningsfaktorer till domstolsstaten som motiverar dess behörighet enligt artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012.

42 Även om det är riktigt att omfattningen av de nationella domstolarnas kontrollskyldighet vid prövningen av deras internationella behörighet inte uttryckligen preciseras i förordning nr 1215/2012, eftersom det är en aspekt av den nationella processrätten som förordningen inte syftar till att harmonisera, har EU-domstolen icke desto mindre slagit fast att tillämpningen av relevanta bestämmelser i nationell processrätt inte får undergräva förordningens ändamålsenliga verkan. Rättssäkerhetssyftet kräver att den nationella domstol där talan väckts enkelt kan uttala sig om sin egen behörighet utan att vara tvungen att avgöra målet i sak. En skyldighet att redan i detta skede av förfarandet genomföra en detaljerad bevisprövning av de relevanta faktiska omständigheterna avseende såväl behörigheten som sakfrågan skulle riskera att föregripa prövningen av huruvida den är välgrundad (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkterna 61–63 och där angiven rättspraxis).

43 Domstolen har dessutom preciserat att såväl målet att uppnå en god rättskipning som iakttagandet av domarens självständighet vid utövandet av sina uppgifter fordrar att den domstol där talan väckts kan pröva sin internationella behörighet mot bakgrund av alla uppgifter som den har tillgång till, inbegripet, i förekommande fall, de uppgifter som svaranden har lämnat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 64, och dom av den 16 juni 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, punkt 45).

44 När det gäller frågan huruvida det föreligger ett samband, är det således relevant med sådana uppgifter som syftar till att visa att talan avser samma faktiska och, i förekommande fall, rättsliga situation. Den hänskjutande domstolen kan således, för att fastställa ett samband, betrakta kärandens relevanta påståenden om villkoren för utomobligatoriskt skadeståndsansvar, vilka framställts i kärandens yrkanden, som styrkta (se, analogt, dom av den 16 juni 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, punkt 44 och där angiven rättspraxis).

45 I en sådan situation som den aktuella kan den domstol där talan väckts följaktligen begränsa sig till att pröva att det inte a priori är uteslutet att moderbolaget har ett avgörande inflytande över dotterbolaget för att den ska kunna förklara sig behörig, i den mån det är tillåtet enligt nationell rätt.

46 Så är fallet om sökanden åberopar presumtionen om moderbolagets avgörande inflytande och ansvar. En förutsättning för att det ska kunna fastställas att talan mot moderbolaget, vars hemvist motiverar behörigheten för den domstol där talan väckts, inte är konstlad är emellertid att svarandena kan åberopa bevis som tyder på att moderbolaget inte direkt eller indirekt äger hela eller nästan hela kapitalet i dotterbolaget eller att presumtionen av någon annan anledning ska kullkastas.

47 Av vad som anförts följer att de hänskjutna frågorna ska besvaras enligt följande. Artikel 8 led 1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att den – vid en talan om att ett moderbolag och dess dotterbolag ska förpliktas att solidariskt ersätta skada som orsakats till följd av att dotterbolaget har överträtt konkurrensreglerna – inte hindrar att domstolen i moderbolagets hemvistort, där talan har väckts, fastställer sin internationella behörighet på grundval av presumtionen att ett moderbolag, när det direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela aktiekapitalet i ett dotterbolag som har överträtt konkurrensreglerna, utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget, förutsatt att svarandena inte fråntas möjligheten att åberopa bevisning för att moderbolaget varken direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela kapitalet i dotterbolaget eller att presumtionen av någon annan anledning ska kullkastas.

Rättegångskostnader

48 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 8 led 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

ska tolkas så,

att den – vid en talan om att ett moderbolag och dess dotterbolag ska förpliktas att solidariskt ersätta skada som orsakats till följd av att dotterbolaget har överträtt konkurrensreglerna – inte hindrar att domstolen i moderbolagets hemvistort, där talan har väckts, fastställer sin internationella behörighet på grundval av presumtionen att ett moderbolag, när det direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela aktiekapitalet i ett dotterbolag som har överträtt konkurrensreglerna, utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget, förutsatt att svarandena inte fråntas möjligheten att åberopa bevisning för att moderbolaget varken direkt eller indirekt innehar hela eller nästan hela kapitalet i dotterbolaget eller att presumtionen av någon annan anledning ska kullkastas.

Underskrifter